

“Risico-communicatie is trekken aan dood paard”

Alleen communicatie ten tijde van een crisis of een ramp loont. Vooraf informeren heeft weinig effect. Want mensen willen weliswaar overal over geïnformeerd worden, maar doen vervolgens weinig met die informatie. Of dat met de Nederlandse cultuur te maken heeft, is niet duidelijk. Feit is dat in bijvoorbeeld Japan, Vietnam, maar ook in Groot-Brittannië de informatie over een naderende ramp of crisis wel degelijk opgepikt wordt en aanwijzingen van de overheid meteen nagevolgd worden. Aldus communicatieadviseur Frank Vergeer van het Expertisecentrum Risico- en Crisiscommunicatie van het ministerie van Binnenlandse Zaken tijdens een (matig bezochte maar inhoudelijk sterke) discussiebijeenkomst over veiligheid op 28 mei in Rotterdam.

De bijeenkomst, georganiseerd door Studiecentrum voor Bedrijf en Overheid, werd geleid door Gijs Wanders. Pavel Kabat, lid van de Deltacommissie, opende het congres met enige uitleg bij de eerste bevindingen van de commissie. Dat advies, wat in september wordt verwacht, gaat uit van drie zaken: het zodanig aanpassen van huidige veiligheidsmaatregelen dat we er geen spijt van krijgen, voorstellen voor een verdere verbetering van de veiligheid voor zowel Nederland als geheel als voor vijf regio's afzonderlijk (de zuidwestelijke delta, de Hollandse kust, het rivierengebied, het IJsselmeergebied en de wadden) en er vanuit gaan dat geld geen probleem mag zijn in dit kader. De nodige investeringen kunnen over meerdere generaties gespreid worden, aldus Kabat.

De commissie rekent met de meest recente gegevens met betrekking tot de gevolgen van een klimaatwijziging door een versterkt broeikaseffect. Het advies baseert zich op een mondiale zeespiegelstijging (zonder bodemdaling van circa tien centimeter per 100 jaar) van gemiddeld 0,53 meter in 2050, 1,31 meter in 2100 en 2,85 meter in 2200. Deze stijgingen zijn fors er eerder genoemd. Ook de piekafvoer van de Rijn zou hoger uitvallen: in 2050 tussen de 16.500 en 19.000 kubieke meter per seconde en tussen de 17.000 en 22.000 kubieke meter per seconde in 2100, afhankelijk overigens van de veiligheidsmaatregelen die in Duitsland genomen gaan worden. De Deltacommissie overweegt een wettelijk kader te introduceren voor de te nemen

maatregelen en het instellen van een fonds voor de lange termijn, zodat uitvoering van maatregelen niet afhankelijk is van de politieke situatie op dat moment.

Dijkgraaf Lambert Verheijen van Waterschap Aa en Maas nam het in Rotterdam op voor het ministerie van Verkeer en Waterstaat. De afgelopen vijf jaar is dat ministerie heel erg veranderd, aldus de dijkgraaf. Ze heeft nu veel meer contact met lagere overheden. Lof daarvoor van Verheijen. Hij vond het alleen wel erg stil op dit moment. Verkeer en Waterstaat is druk bezig om knopen door te gaan hakken, onder andere via de Deltacommissie. Over de Watervisie hoor je weinig meer, merkte hij op. Verheijen verbaast zich intussen over niets meer. Uit gesprekken met burgemeesters in zijn beheergebied als voorbereiding op de grootschalige rampoefeningen begin november blijkt bijvoorbeeld dat evacuatieplannen nog steeds her en der ontbreken. De agenda van de veiligheidsregio wordt op het ogenblik vooral bepaald door de rol van de brandweer en de kosten van de oefening.

Volgens Verheijen staat het noodoverloopgebied in Noord-Brabant (De Beerse Overlaat) in tegenstelling tot het overloopgebied in Gelderland nog steeds overeind. Het plan is inmiddels wel aangepast; nu wordt gedacht aan een compartimenteringsdijk ten oosten van Den Bosch of een compartimenteringsdijk ten noorden van Oss. Omdat waterberging nauw samenhangt

met de cultuurhistorie en de landbouw ter plekke, voelt het waterschap zich in die plannen vaak meer gebiedsregisseur dan waterbeheerder.

Verheijen noemt het Nationaal Waterplan dat eind dit jaar moet uitkomen, een lastige puzzel. Daarin komen namelijk een lange-termijnvisie van het kabinet, de vorderingen op het gebied van de Kaderrichtlijn Water, gebiedsvisies, de stroomgebiedsbenadering en de evaluatie van de Vierde Nota waterhuishouding samen.

Over evacuatiemogelijkheden was Verheijen duidelijk. In de Randstad is evacuatie onmogelijk vanwege het grote aantal mensen. Waar hij wel in gelooft is een 'droge voeten'-verklaring bij de aankoop van een huis. Daarop ging Peter van Rooy van de Waterbond dieper in. Volgens hem moet de mekelaar en/of de notaris bij de aankoop/verkoop van een huis informatie gaan verstrekken over de veiligheid ten aanzien van water van de betreffende locatie, analoog aan de informatie over het energieverbruik van een woning. Hij denkt daarbij aan de ligging ten aanzien van NAP, de grondwaterstand en de waterkwaliteit. Van Rooy gelooft in beïnvloeding van de bouwwereld als het om waterhuishoudkundig slechte plekken gaat.

Het voorstel om een 'superburgemeester' aan te stellen bij evacuaties kon op weinig steun rekenen bij de sprekers. Henk Zomerdijk van de Vereniging Nederlandse Riviergemeenten moet er helemaal niets van hebben. Volgens hem kan de Commissaris van de Koningin de zaak het beste leiden (zoals dat gebeurde in 1995 in het rivierengebied). Burgemeesters moeten op een gegeven ogenblik het besluit nemen om de bevolking te evacueren, de verantwoording daarover kunnen ze later afleggen. Een 'superburgemeester' vertraagt de besluitvorming alleen maar, meent hij.

Overigens was Lambert Verheijen redelijk optimistisch over eventuele evacuaties in zijn beheergebied. In Brabant helpen de boeren elkaar. Dat nog maar enkele jaren geleden ook in Den Bosch een nieuwbouwwijk is neergezet op een lage plek in de gemeente, vindt de dijkgraaf niet verstandig, maar was volgens hem ook niet meer tegen te gaan. Nu worden plannen uitgevoerd die tien tot 15 jaar geleden zijn gemaakt.

Calamiteitenoefening door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier in 2006.

